

Bygherrerapport
Udgravning af huse og gruber med aktivitetsspor fra førromersk jernalder
og ældre romersk jernalder
VKH 6841 Kristinebjerg
Taulov sogn, Elbo Herred, Vejle Amt, stednr. 17.03.04
Kuas. J. nr. 2003-2122-11

Foto 1. Oversigtsbillede af lokaliteten VKH 6841 Kristinebjerg, set fra øst.

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 2
Kulturhistorisk redegørelse	side 2
Topografi	side 5
Fortidsmindelandskab	side 5
Udgravningsdata	side 6
Metode	side 7
Dataliste	side 7

Indledning

I forbindelse med anlæggelse af erhvervsvirksomhed på arealet ved Kristinebjerg øst for Taulov blev der ved de arkæologiske forundersøgelser fundet en række anlægsspor i form af stolpehuller. Fundene, der blev gjort omkring 200 meter nord for Kolding Landevej ved den nu nedlagte gård Kristinebjerg, var så omfattende, at en nærmere arkæologisk undersøgelse var nødvendig.

Den arkæologiske udgravning er betalt af Fredericia Kommune. Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Folmer Christiansen og Fredericia Kommune. Forundersøgelsen blev udført af arkæolog Flemming Hansen, mens den egentlige udgravning og udfærdigelsen af nærværende rapport er foretaget for Vejle Museum af arkæolog Bjørnar Måge.

Kulturhistorisk redegørelse

Ved udgravningen undersøgte et areal på 3500 m². Der blev ved udgravningen afdækket 775 anlæg i form af stolpehuller, gruber og fyldskifter.

Af komplekse anlæg fremkom ni huse, et ovanlæg, en mulig brønd, otte brydegrave samt mindst to hegnsforløb/stolperækker.

Foto 2: VKH 6841 Kristinebjerg under udgravning.

De ved udgravningen undersøgte anlæg stammede fra perioden førromersk jernalder og ældre romersk jernalder, det vil sige fra perioden 500 f. Kr. til 200 e. Kr.

Otte af de fundne huse var "treskibede" langhuse, dvs. et hus hvor tagkonstruktionen holdes oppe af to rækker indre tagbærende stolper. Det sidste hus var et udhus/staklade bestående af fire tagbærende stolper stillet i kvadrat. Ved et af langhusene og udhuset hvilede enkelte af de tagbærende stolper på nedgravede "skoningssten", i to tilfælde i form af udrangerede kværnsten.

Langhusene var fra 9 til 25 meter lange. De bestod af tre til syv par indre tagbærende stolper. Væg- og gavllinier var kun delvist bevaret ved de undersøgte huse.

Foto 3: Tagbærende stolpe fra hus B

De to bevarede hegnsforløb, der lå i udgravningens sydvestlige område, bestod begge af dobbelte stolperækker, hvor stolperne var placeret parvis med en afstand mellem stolperne i parrene på mellem 0,5 og 1 m. Det ene hegnsforløb var bevaret i en længde af ca. 30 meter, mens det andet kun er bevaret i omkring 15 meters længde.

Enkelte af de fundne huse kunne dateres nøjagtigt ud fra keramik fundet i husenes stolpespor.

Hus A dateres til før-romersk jernalder periode II, 300-150 f. Kr.

Hus C dateres til overgangen mellem førromersk jernalder og ældre romersk jernalder, 100 f. Kr. til 100 e. Kr.

Hus H er det yngste daterbare hus og stammer fra ældre romersk jernalder, 0-200 e. Kr.

Keramik fra det længste hegnsforløb daterer dette som samtidigt med hus H.

Keramikken, der fremkom i hus D, kan alene bredt datere huset til ældre jernalder.

Da fund fra gruber og løsfund på lokaliteten er dateret til tidsperioden mellem 500 f Kr. og 200 e. Kr, finder jeg det sandsynliggjort, at de resterende fem udaterede huse tillige er opført og benyttet i denne tidsperiode.

Af gruber skal især nævnes den 2,5 x 1,5 m store grube A 244, som udmærkede sig med et meget righoldigt fundmateriale af keramik og brændte knogler. Ud over det sædvanlige fundmateriale bestående af mængder af skår fra diverse lerkar, fremkom der i gruben to tilnærmelsesvis hele lerkar.

Af lokalitetens øvrige gruber kan enkelte, som eksempelvis A 198, være rester af ovne, der er blevet benyttet til fremstilling af lerkar.

Foto 4: Ovnanlægget A-198.

Den mulige brønd målte 3 x 2 m i overfladen og var 1,2 m dyb. I fylden var bevaret enkelte skår og nogle brændte ben. Trods brøndens ret ringe dybde var indsivningen af vand så massiv at brønden var fuld i løbet af 10 minutter. Udgravning og dokumentation af pågældende anlæg var således et kapløb med tiden og det stigende vandspejl.

Foto 5: Brydegrav A222, til tørring af hør.

De karakteristiske 4 x 0,5 m store og 0,7 meter dybe aflange gruber, der fremkom otte af på lokaliteten, er tolket som brydegrave, der blev anvendt til tørring af hør. Disse har fungeret ved at man tændte ild i gruben og tørrede hørren på rister der lå over gruben. Anlæggene er endnu ikke dateret, men trækulsprøver taget herfra vil efter nærmere analyse give os et bud på deres alder. Anlægstypen er kendt fra såvel yngre jernalder som middelalder.

Topografi

Udgravningsfeltet var placeret på en lille bakke i terrænet, 26 til 27 m.o.h. omkring 100 meter nord for Kolding Landevej. Lokaliteten er beliggende omkring 1,8 km nord nordvest for Lillebælt.

Fra lokaliteten falder terrænet jævnt mod syd indtil et fald ca. 200 m mod syd. Mod vest og øst falder terrænet mod nærliggende lavninger, mens det mod nord falder lidt, før det gradvis stiger nordover mod motorvej E45.

Lige øst for udgravningsfeltet lå en mindre sø. Denne sø er delvis oprindelig og delvis skabt ved mergelgravning fra historisk tid. Mod syd har der ligeledes tidligere været en mindre, naturlig sø. Denne var på udgravningstidspunktet drænet væk.

Jordbundsmæssigt bestod udgravningsfeltet af ler.

Fortidsmindelandskabet.

I lokalområdet rundt om VKH 6841 Kristinebjerg er der registreret en række boplads- og bebyggelsestidspore fra samme tid som den der er registreret på Kristinebjerg.

250 meter mod sydvest er der ved udgravning fundet bopladsspor (sb. 96 Taulov sogn) i form af gruber og stolpehuller fra førromersk jernalder.

300 m nord for Kristinebjerg blev der ved anlæggelsen af motorvejen erkendt bopladsspor fra yngre stenalder, bronzealder og førromersk jernalder (sb. 82 Taulov sogn). Ved en nylig afsluttet udgravning ved Ladegårds Skov (VKH 7006) ca. 750 m øst for Kristinebjerg fremkom der flere huse fra bronzealder og ældre romersk jernalder.

Videre blev der i nærområdet - på markerne omkring lokaliteten - opsamlet en række flinteskrabere og flinteafslag, som vidner, om at lokaliteten og området omkring den har været beboet i alle perioder fra stenalder og fremefter. Et faktum som nok i høj grad skyldes den ideelle beliggenhed tæt ved Lillebælt.

Foto 6: Skraber, fundet som løsfund på markerne ved Kristinebjerg.

Udgravningsdata

Udgravningen blev udført i perioden 6/3-9/3 og 27/3-19/4-2006. Udgravningen, der i nogen grad var påvirket af sne, frost- og senere regnvejr, blev udført af arkæolog Bjørnar Måge med hjælp af

stud.mag. Peter Deichmann. Til muldafrømningen havde vi hjælp af maskinfolk fra firmaet Davidsen Partnere fra Fredericia.

Foto 7: Hus A, de tagbærende stolper, er de stor vandhul.

Metode

Muldafrømningen blev udført med maskine. Alle anlægspor blev opmålt og indtegnet i målestoksforhold 1:50. Der blev oprettet et nord-sydgående målesystem. Koordinaterne i dette blev indmålt i forhold til faste punkter på den nærliggende Kolding landevej. Udgravningsfeltet blev nivelleret med en daglig fix, der var 3,91 m over et fast punkt på Kolding landevej. 320 af de 775 anlæg blev snittet og profiltegnet i målestok 1:10. Anlæg, som kunne knyttes til huse, blev i flere tilfælde totaludgravet.

Dataliste

Sagen er journaliseret på Vejle Museum som VKH 6841 Kristinebjerg, Taulov sogn. Alle oldsager og original dokumentation opbevares her.

Vejle Museum
06.09.2006
Arkæolog Bjørnar Måge